

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Finansdepartementet

Yttrande över Kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet (SOU 2025:20)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Enligt övergångsbestämmelser i förordning (2024:183) ska denna förordning inte tillämpas för kommittéer och särskilda utredare som tillkallats före det att den förordningen trädde i kraft, den 6 maj 2024. Den utredning vars betänkande detta yttrande avser tillträdde före det ikraftträdandet och konsekvensutredningen bedöms därför enligt den tidigare förordningen, som var i kraft när utredningen genomförde sin konsekvensutredning.

Bakgrund och innehållet i förslaget

I remissen anges att kommuner och regioner inte fullt ut drar nytta av de utvecklade arbetssätt och gemensamma problembilder som finns inom statliga verksamheter till följd av en utvecklad myndighetssamverkan. Detta trots att det inom kommuner och regioner bedrivs arbete för att motverka felaktiga utbetalningar och välfärdsbrott. Få kommuner och regioner anges ha ett utvecklat arbetssätt mot flera olika typer av felaktiga utbetalningar. De flesta har utvecklat sitt arbete inom ett eller ett par områden, ofta inom en och samma förvaltning. Vidare anges att det kan finnas risk för övervältring av problemen med felaktiga utbetalningar till kommuner och regioner när arbetet med att motverka sådana utbetalningar förstärks inom statliga verksamheter. Mot denna bakgrund anges att det är angeläget med ett systematiskt arbete över förvaltningsnivåerna för att hantera de utmaningar som uppstår till följd av avancerade och systemövergripande välfärdsangrepp.

Mot denna bakgrund lämnar utredningen tre författningsförslag, som alla syftar till att åstadkomma en anslutning av utbetalningar från kommuner och regioner till Utbetalningsmyndigheten, med olika grad av integration.

Konsekvenser för företag

Det anges övergripande att åtgärder mot felaktiga utbetalningar av det slag som utredningens förslag om kommunal anslutning innebär enligt utredningens uppfattning är en förutsättning för att det ska gå att behålla en modell där företag kan motta olika former av stöd, vara en del av välfärdssystemen och utföra välfärdstjänster inom den offentligt finansierade välfärdssektorn.

En kommunal anslutning anges inte innebära någon ny generell uppgiftslämnarbörd för företag. De data som utredningen föreslår att Utbetalningsmyndigheten ska få tillgång till är sådan som i de flesta fall redan finns tillgänglig hos kommuner, regioner och andra

myndigheter. Sådana uppgifter inhämtas direkt från dessa aktörer och inte direkt från företagen. Inte heller föreslår utredningen några nya regelverk eller rutiner som företag behöver förhålla sig till.

Det anges finnas en positiv effekt på konkurrensförhållanden såtillvida att seriösa företag gynnas om oseriösa aktörer hindras från att bedriva en verksamhet som bygger på utnyttjande av arbetskraft och systematiskt missbruk av välfärdssystem. För företag som inte har begått några felaktigheter och alltså bedriver seriös verksamhet till gagn för välfärden bedömer utredningen att det inte finns någon ökad risk för att affärshemligheter sprids.

Utredningen anger att den inte kunnat finna andra direkta konsekvenser för små företag än nyss nämnda positiva effekter gällande konkurrenssituationen. Dessa effekter bedömer utredningen kan bli mer gynnsamma för små företag som anges kunna ha svårare att konkurrera med företag som inte bedriver en seriös verksamhet.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att det inte finns någon beskrivning av hur många företag som berörs av förslaget eller hur stora dessa företag är, utöver att det anges att vissa stora företag eller koncerner kan finnas på området och att det finns små företag också.

Det anges, såvitt Regelrådet förstår, att det inte i ett första steg är aktuellt att ansluta utbetalningar till företag annat än till utbetalningsmyndighetens transaktionskonto. Det har samtidigt tydligt uttryckts att dessa utbetalningar i ett senare skede bör anslutas fullt ut, på samma sätt som föreslås för utbetalning av ekonomiska förmåner och ekonomiska stöd.

Det framgår av betänkandet att frågan om vilka uppgifter som ska behöva lämnas i samband med att även utbetalningar till enskilda huvudmän och privata utförare ansluts fullt ut till Utbetalningsmyndigheten, inklusive granskning och analys, bedöms kräva ytterligare utredningsinsatser. Regelrådet vill i detta sammanhang framhålla följande. I samband med ett sådant fortsatt utredningsarbete är det av stor vikt att en väsentligt tydligare analys görs av effekter för företag. Det behöver, i en sådan senare utredning, vara väsentligt tydligare hur många och hur stora företag som påverkas och på vilket sätt. Regelrådet noterar att det kan vara helt riktigt att seriösa företag i flera avseenden kan gynnas av en mer systematisk kontroll, men det kan erfarenhetsmässigt också finnas indirekta effekter för företagen när det läggs krav på de uppgifter som kommuner och regioner ska lämna. Det skulle kunna vara så att de så kallade fördjupade granskningar som utbetalningsmyndigheten kan utföra i vissa fall ställer krav på att mer uppgifter lämnas även från företag.

När det gäller det som direkt föreslås i det aktuella betänkandet framstår det för Regelrådet som att detta åtminstone till helt övervägande del handlar om utbetalningar av förmåner och stöd till enskilda, där det, såvitt Regelrådet kan förstå, är troligt att effekterna för företag är mindre. Av dessa skäl kan konsekvensbeskrivningen för det som utredningen lämnar fullt utvecklade förslag till anses tillräcklig. Eftersom granskningen avser konsekvenser av förslag till nya eller ändrade regler innebär det att konsekvensutredningen sammantaget är tillräcklig. Även i förhållande till de nu aktuella förslagen är emellertid delaspekten berörda företag otillräckligt redovisad. Detsamma gäller för behov av speciella informationsinsatser.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 7 maj 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Per Högström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Per Högström
Föredragande